

JANDEČKOVÁ, Václava:

Tři muži proti totalitě. Odbojář Ota Tulačka, pilot RAF Josef Hýbler a americký diplomat Walter Birge v boji s StB. Nakladatelství Českého lesa, Domažlice 2014, 367 stran

V knize Václavy Janděčkové se proplétají osudy několika statečných lidí, kteří se po únoru 1948 nechtěli smířit s nově nastolenými politickými poměry. Pozoruhodná je utajovaná spolupráce dědečka autorky Oty Tulačky, krycím jménem „Cyril“ a bývalého příslušníka zahraniční armády Josefa Hýblera – „Vaška“, díky které se za hranice totalitního státu podařilo dostat řadu ohrožených pilotů RAF, prominentních politiků a úspěšných podnikatelů. Na cestě do svobodného světa se v doprovodu Oty Tulačky jako hlavního organizátora ocitla rovněž Ivana Tigridová nebo tehdy teprve osmiletá Eliška Hašková Coolidge, která později působila v Bílém domě jako asistentka pěti amerických prezidentů. (O tom, kdo ji a její příbuzné dostal za hranice, se přitom dozvěděla až po vydání knihy!) Stejnomenou skupinu „Cyril“ Oty Tulačky „doplnil“ v září 1948 zaměstnanec amerického velvyslanectví Walter Birge, který sice nebyl jejím členem, ale již předtím pomohl k útěku bývalému pražskému primátorovi Petru Zenklovi.

Autorka využívá nejen své znalosti prostředí na Domažlicku, ale i zkušenosti z pátrání po provokacích Státní bezpečnosti řízených zpravodajskou centrálou ministerstva vnitra. Pokračuje tak v odkrývání jen stěží uvěřitelného paradoxu: policisté sloužící na všerubské stanici SNB se podíleli na ilegálních převodech osob do zahraničí (nebo je alespoň kryli) a zároveň byli nuceni asistovat při akcích s využitím metody „Kámen“, kdy byli uprchlíci za fingovanou státní hranicí lákáni do naaranžovaných služeben americké CIC a následně za to trestně stíháni. Díky svědectví bývalého velitele této stanice

Stanislava Lišky z roku 1959, které autorka objevila, známe průběh i pozadí první akce tohoto typu z 23. dubna 1948 a také původ diplomatické reakce USA již z 15. června téhož roku. Za vyzrazení si Liška „vysloužil“ několik měsíců vězení, až se mu v srpnu 1949 podařilo uprchnout na Západ – sám však předtím převedl více než 110 lidí do bezpečí! Jeho kolega ze stanice SNB Václav Šnaidr, který o zmíněných provokacích také věděl, neuprchl jako jiní a v protikomunistické činnosti pokračoval. V roce 1952 byl popraven.

Součástí příběhu Oty Tulačky a Josefa Hýblera je i jejich zapojení do příprav pokusu o vojenský převrat, známého jako akce „Praha – Žatec“. Zúčastnili se několika schůzek s jedním z jejich hlavních organizátorů Miloslavem Jebavým, kde byly projednávány otázky týkající se pohraničních okresů v jihozápadních Čechách. Autorka neopomněla zmínit, že stále existují snahy o zpochybnění autenticity této rozsáhlé protikomunistické odbojové aktivity. Josef Hýbler byl na jaře 1949 v souvislosti s vyzrazením příprav na převrat zatčen, ale ani to Otu Tulačku od další činnosti neodradilo. Souhlasil i s napojením skupiny na špiónážní síť majora Jaromíra Nechanského, která byla využívána Američany. Během likvidace tohoto odbojového uskupení byl zatčen a následně odsouzen na doživotí. Z poslední konspirační schůzky v Praze se vrátil domů až po 14 letech a 6 měsících...

Na závěr klade autorka otázku: *Byl komunismus v Československu poražen?* Každý čtenář si na ni musí najít odpověď sám, ale kniha mu dává měřítko pro toto hodnocení. Nebyla to totiž „taková doba“, byli to „takoví lidé“. Jejich jednání je přiblíženo v kontextu tehdejších dramatických událostí také v dokumentech a na četných fotografiích.

Díky za práci věnovanou poznání sebe samých, aby se další generace mohly vyvarovat chyb našich i chyb našich otců.

◆ Adolf Rázek